

Zadnje ure umorjenih duhovnikov

V Galeriji Družine v Ljubljani je skupina Davčanov svoje ugotovitve o zadnjih urah življenja januarja leta 1946 ubitih duhovnikov Filipa Terčelja in Franca Krašne soočila s stališči Ivana Albrehta, avtorja knjige o Filipu Terčelju.

JOŽE KOŠNJEK

Ljubljana – Upokojeni duhovnik in profesor sociologije in pedagogike na Škofijski gimnaziji v Vipavi Ivan Albreht je lani pri založbi Družina izdal knjigo Filip Terčelj – duhovnik v primežu dveh svetovnih vojn in treh zločinskih režimov. V njej je o zadnjih urah življenja Filipa Terčelja in njegovega prijatelja, soriškega in davškega župnika Franca Krašne zapisal, da so ju umorili 7. januarja leta 1946 v Štulčevi grapi v Davči. Ujeli so ju ta dan zjutraj na poti med Sorico in Železniki, verjetno v bližini Podrošča, in ju pred smrtjo mučili v Plašjarjevi hiši. Dan prej, na

praznik Svetih treh kraljev 6. januarja, sta zjutraj ob osmih najprej maševala v Davči, kamor sta prišla že v soboto, 5. januarja, in prespala pri Jemčevih, po maši pa se jima je mudilo v Sorico, kjer je bila ob pol enajstih maša, Terčelj pa je sodeloval še pri prekopi padlega partizana. Naglica je bila tolikšna, da sta pri Jemčevih pozabila vzeti darilo ... V noči z nedelje, 6. januarja, na ponedeljek, 7. januarja, sta prespala v Sorici, nato pa odšla na pot, kjer so ju ujeli. Pri nedeljski maši na Sorici sta tudi oznanila, da župnika nekaj dni ne bo, ker odhaja v Ljubljano. Tu naj bi Terčelj in Krašna posredovala za zaprte prebivalce Danj.

Jedro spora kraj aretacije

Skupina Davčanov, še posebej Franc Peternelj, Jurežev, in Matevž Čemažar, Hlipov, pa ima dokaze, da Albrehtovo pisanje o zadnjih urah življenja duhovnikov ne ustreza resnici in da so duhovnika ujeli na poti iz Davče v Sorico, in ne na poti med Sorico in Železniki blizu Podrošča. Na osnovi pričevanj ljudi iz Davče, ki so pred nasilno smrtjo srečali in se pogovarjali z duhovnikom, trdijo, da sta Filip Terčelj in Franc Krašna na praznik Svetih treh kraljev 6. januarja ob pol enajstih maševala v Davči, in ne v Sorici. Po maši sta se najprej ustavila pri Zakovkarjevi mami, ki je na Poreznu izgubila

Na pogovoru so sodelovali tudi (od leve) David Ahačič (Družina), avtor knjige o Terčelju Ivan Albreht in zgodovinar dr. Renato Podberšič.

moža partizana in sina, ki je kot partizan padel nad Idrijo, nato pa odšla k Jureževim oziroma Peterneljevim na kosilo. Peterneljev oče je bil organist. Po kosilu sta odšla proti Sorici in na tej poti so ju ujeli, ponoči mučili v Brelihovi hiši in naslednji dan, 7. januarja, ubili v Štulčevi grapi. Terčelj naj bi se sicer pogosto zadrževal v Davči.

Pred nedavnim so v Galeriji Družine v Ljubljani Davčani Franc Peternelj - Jurež, Matevž Čemažar in Peter Prezelj predstavili svoj pogled na zadnje ure življenja obeh duhovnikov, Ivan Albreht pa svojega. Davčani so zavrteli pol ure trajajoč film s pričevanji Franca Peternelja - Zakovkarjevega, ki je 6. januarja leta 1946 dopoldne

ministriral pri maši v Davči, Franca Peternelja - Jureža, kjer sta bila duhovnika tega dne na kosilu, Tatjane Rejec, soproge Alberta Rejca, političnega vodje organizacije TIGR, ki je prijateljaval s Terčeljem, in Cirila Prilohovi hiši in naslednji dan, 7. januarja, ubili v Štulčevi grapi. Terčelj naj bi se sicer pogosto zadrževal v Davči. Peterneljev oče je bil organist. Po kosilu sta odšla proti Sorici in na tej poti so ju ujeli, ponoči mučili v Brelihovi hiši in naslednji dan, 7. januarja, ubili v Štulčevi grapi. Terčelj naj bi se sicer pogosto zadrževal v Davči.

Pogovor je bil načrtovan kot strpen, krščanski prispevek k celovitejši podobi zadnjih ur življenja duhovnikov Krašne in Terčelja, ki je predlagan za blaženega. Zaradi različnih pogledov na smrti Terčelja je bil

proces njegove beatifikacije za mučenika ustavljen. Vendar pogovor v celoti ni bil tak, kot je bil načrtovan. Glasovi so bili na trenutke povzdignjeni, besede pa ostrejšje, tudi z očitki o spreminjanju stališč, sprenevedanju, postavljanju prič na laž in vplivih nanje in na njihovo pričevanje. Pojavilo se je vprašanje, v kolikšni meri so lahko pričevanja verodostojna in primarna vir za zgodovino pisje.

Dopolnjen morebitni ponatis knjige

Po pogovoru je vsak ostal pri svojem. Dogovorjeno je bilo, da bo Ivan Albreht v morebiten ponatis knjige vključil tudi pričevanja, ki jih je zbrala skupina Davčanov. Franc Peternelj, Matevž Čemažar in Peter Prezelj so bili po eni strani zadovoljni, da so imeli možnost s filmom in besedo povedati svoje dokaze o zadnjih urah življenja duhovnikov. Po drugi strani pa so bili razočarani in užaljeni, ker so bili preslišani, čeprav so prav oni prvi oživili spomin na umorjena duhovnika in zbrali izvirna pričevanja o njuni nasilni smrti. V nevarnem času leta 1947 pa so poskrbeli za tajni prekop njihovih trupel iz Štulčeve grape na davško pokopališče.

Udeleženci pogovora. Levo Franc Peternelj, po domače Jurežev iz Davče. Spominja se pokojnih duhovnikov, ki sta bila 6. januarja leta 1946 po dopoldanski maši pri njih na kosilu.